

PRÆSTEFORENINGENS BLAD

19. MARTS . 72. ARGANG 1982/11

INDHOLD: Hvorfor har vi et menighedsfakultet? – Mariæ bebudelsesdag. – Ordet frit. – Meddelelser fra hovedbestyrelse og sekretariat. – Personalia. – Ledige stillinger m. v.

Hvorfor har vi et menighedsfakultet?

Af lærer ved Menighedsfakultetet, cand. teol. Kai Kjær Hansen, Århus

Skal aftenens emne placeres indenfor en af teologiens hoveddiscipliner, må det vel være den nyere kirkehistorie, og oversat til et eksamenssprog måtte det vel hedde: »Der ønskes en redegørelse for nogle af de faktorer, der ligger bag bestræbelserne for at oprette et menighedsfakultet i Danmark«. Nu er det her heldigvis ikke en eksamenssituation. Alligevel vil jeg godt minde mig selv, mine tilhørere og medindledere om, at som det er forkert at lægge hovedvægten på legitimitetsspørgsmålet i en eksamensbesvarelse – det kan eventuelt komme til sidst, men skal ikke bære opgavebesvarelsen, men kan give denne et ekstra point – sådan er det tilsvarende uheldigt, at koncentrere opmærksomheden på legitimiteten af MF før der er gjort et forsøg på at forstå i det mindste nogle af de faktorer, som ligger bag ønsket om at opbygge et MF. Selv om vi næppe helt undgår forsvars- og angrebssituationen, vil jeg helst se det her som en dialogsituation – og er derfor ret så ligeglad med hvem, der vinder i aften. Jeg ser det ikke som min opgave at forsøge at bevise rigtigheden af et MF – det ville nok også være at sætte for store forvent-

ninger til denne aften – men derimod at forsøge at fremlægge *den subjektive sandhed*, dvs. et billede, som en, der selv er involveret i tingene, kan give. At den subjektive sandhed for en selv ikke er identisk med den rene vilkårlighed turde vel være overflødigt at betone. Men før en historiker har sat sig ind i en minoritetsgruppes billede af sig selv og forsøgt at forstå deres intentioner, kan der ikke tegnes et adækvat billede af en ny bevægelse. Og der kan forøvrigt heller ikke komme en dialog igang. Mens mine medindledere har en fordel i, at de i modsætning til mig har specialiseret sig i kirkehistorie, har jeg måske den fordel, at jeg kender lidt mere til MF, end de gør. Grundtvig har lært os, når vi har med kristendom at gøre at stille 2 spørgsmål: 1) Om den sande kristendom, og 2) Om kristendommens sandhed. Det sidste er et personligt spørgsmål, og appliceret på vort emne, bliver det et personligt spørgsmål, hvordan man stiller sig til legitimiteten af et MF i det danske kirkebillede. Derimod skulle der med lidt god vilje og blandt mennesker af god vilje være en god mulighed for at forstå, hvad der bor i dem,

der har ønsket at opbygge et MF. Også selv om det bare bliver i brudstykker.

Dette var ikke ment som en taktisk indledning, men givet i respekt for dem, som i denne forening har formuleret et neutralt – og derfor for mig positivt – spørgsmål, som angår den kirkehistorie, vi selv er involveret i, hvorfor selv en kirkehistoriker undertiden kan tabe besindelsen og glemme den kolde nøgternhed, som ellers karakteriserer ham, når han skal besvare spørgsmålet: Hvorfor har vi et MF?

Først en præcisering: Vi *har* en »*Sammenslutning* til oprettelse og drift af et menighedsfakultet i Danmark«, blandt venner kaldet Menighedsfakultetet – selv om nogle har det svært med udtalen og siger Menigheds*fakultetet* – og yderligere bruger vi for nemheds skyld forkortelsen MF og dermed med mulighed for at konnotere til »medlem af Folketinget«, »Motorfærgerne« Frederik, eller traktoren med samme abbreviatur. Da navnet af nogle modstandere tillægges stor betydning, kommer jeg vel ikke uden om at give et par bemærkninger hertil, selv om jeg ikke tillægger det større betydning.

Den videnskabelige onomastik har vist, at det ofte hører med til nye bevægelser og de hermed forbundne nye navne, at der er nogle, der gør sig lystig eller arrig på navnet, enten bare ved den derogative overtone i et ledsagende »det såkaldte«, eller ved det, som den nyere onomastik vil kalde en dilettantisk leksikalisk tilgang, som bl. a. lektor Viggo Mortensen står som eksponent for, selv om han blandt universitetslærere ikke står ene her. Her slår man op i ordbogen, og da fakultet efter sin sproglige og juridiske betydning angiver »fuldmagt til offentlig lærermyndighed«, hvilket MF ikke har, kan det med styrke hævdes, mener man, at MF sejler under falsk flag og er en falsk varebetegnelse. Et seriøst studium i den videnskabelige onomastik viser imidlertid, at et »godt« navn – hvad det så end er – kan forøge en nysgerrighed, kan forstærke en allerede positiv holdning, men kan ikke bære en bevægelse – og da slet ikke i længden. Andre gør sig arrig på første del af navnet: *Menighedsfakultetet*, på-

dutter os den mening, at det kun er vore omkring 7.500 venner, der efter vores mening er den sande menighed, hvilket så angribes. Men det mener vi altså *ikke*. Med *Menighed* er angivet en retning for den teologiske forskning, der ønskes drevet på MF, at det sker på vor evangelisk-lutherske kirkes grund og for dens bedste, med *fakultet* er angivet den målsætning, som er formuleret i vedtægternes § 1, at, »når muligheden er til stede, (at) oprette et menighedsfakultet i Danmark med det hovedformål at uddanne præster«. Studier i onomastikken har belært mig om, at det nu engang hører med til nye bevægelers fremkomst, at navnet gøres til genstand for kritik, og at man ikke skal tage det så tungt, fordi angrebene mere stempler angriberne end bevægelserne, fordi det er dilettanteri. Havde vi kaldt MF for f. eks. »Den evangelisk-lutherske kirkes fri præsteuddannelse« garanterer jeg for, at nogle både ville have hævdet, at den hverken var evangelisk, luthersk, fri, eller en ordentlig præsteuddannelse, og derfor også at sejle under falsk flag at sætte et »Den« foran navnet. Hvis alle problemer kunne løses ved, at MF skiftede navn, så tror jeg da godt man ville overveje det, men da vi ville være de samme – og ville det samme – efter en navneændring, viser denne tilgang blot hvor ringe et niveau debatten føres på af visse universitetsfolk. Problemet løses ikke ved en onomastisk tilgang.

Jeg skal om et øjeblik anføre nogle citater, som angiver, hvad nogle *nu* siger om MF. Hvad der nemlig nu siges om MF, kan formodes at give et nogenlunde adækvat billede af, hvad der er blevet *tænkt* om de grupper *før* der var et MF, og som nu støtter MF. Jeg forudsætter, at der kan skabes enighed om, at det MF i hovedsigtet står for, ikke er et novum, men kan findes i større eller mindre grupper inden for folkekirken tidligere, således at det for mig er en kirkehistorisk forvrængning, når man i debatten kan møde det synspunkt, at MF graver helt nye grøfter. Bevidst eller ubevidst kommer man let til at tegne et billede af dansk folkekirkeliv som den rene idyl før 1967. Det jeg er ude efter – og det er

der andre, der må kunne gøre bedre, for jeg er heller ikke psykolog – er, at fokusere på nogle psykologiske mekanismer eller reaktioner, som udløses, når en gruppe fornemmer ikke at blive taget alvorlig. Jeg tror, der er meget jeg kan blive ked af at blive beskyldt for denne aften, men jeg vil være ked af, hvis nogen opfatter det her som et forsøg på at tegne martyrer. Kirkehistorien er fyldt med levende menneskers reaktioner mod andre levende mennesker. Jeg kan måske bedst formulere det som en konstatering ledsaget af et spørgsmål:

Konstatering: Der er ikke mange forhold i den ældre eller nyere kirkehistorie – eller for den sags skyld i teologien – hvor teologer ikke i det mindste har kunnet se et berettiget *anliggende*, hvor man har kunnet forsvare anliggendet uden nødvendigvis selv at tilslutte sig anliggendets konsekvenser, når noget nyt eller gammelt er blevet præsenteret.

Spørgsmålet: Kan det hævdes, at der i brede toneangivende danske fagteologiske kredse er vist en positiv forståelse for og en udtalt støtte for lægfolkets anliggende om at værne om Bibelen troværdighed, om den bibelforståelse, som har båret – igennem liv og død?

Jeg hævder *ikke*, at det ikke kan findes. Jeg hævder *ikke*, at den teolog, som ikke har det umiddelbare – kald det bare fundamentalistiske – forhold til Bibelen, er en kætter. Jeg hævder *ikke*, at teologer, der har et andet bibelsyn, end det, der har båret generationer, og som vi på MF gerne vil værne om – med de vanskeligheder, som det nu engang indebærer – ikke kan være sande kristne, eller at et formelt rigtigt bibelsyn skulle garantere kristenstanden. Hvad jeg mener at kunne skønne, er, at der blandt teologer, som *ellers* har stået på kirkefolkets side, i spørgsmålet om Bibelen kun i ringe grad har været en villighed til at se *anliggendet* i at tale om Bibelens troværdighed, som kilde for kristen tro, lære og liv – hvilket ikke altid er lige let, da vi lever i en anden kultur – og at der blandt mange fagteologer har skinnet en ikke venlig foragt igennem, når spørgsmålet om Bibelens troværdighed er blevet berørt. Jeg

er parat til at diskutere – og modificere – om det er rigtigt eller ej, det jeg her har antydnet. Derimod er jeg ret overbevist om, at mange lægfolk og præster, som har solidariseret sig med disse, har *følt* det sådan. Og det er det, som interesserer mig, når jeg nu af teologisk forening har ladet mig lokke ud i kirkehistorien.

Inden jeg citerer, hvad man *nu* siger, men som jeg hævder eller forudsætter, at nogle før har *tænkt*, må jeg lige opstille nogle faser, måske lidt forsimplede, men de kan profilere det, jeg gerne vil sige:

Når en ny bevægelse, politisk, religiøs eller anden begynder at pippe, og pippe imod et monopol, kan der dels tales om en *kuriositetens* fase, dels om en *fortielsens* fase, hvor den pågældende bevægelse ikke tages alvorlig, i det mindste ikke på sine egne præmisser og opfattes som bølgekrusning. Den udgør ikke et problem – for monopolet. Sker det så, at en bevægelse får en markant folkelig opbakning, realiseret noget, som monopolet ikke tidligere kunne tænke ville indtræffe, kommer der dels en *latterliggørelsens* fase og dels – og vel samtidig – en *advarselsfase*. De er farlige! Men for nogle kommer der her også en *besindelsens* fase. Dem, der går ind i denne, kommer let i klemme, især hvis de rent faktisk teologisk står nærmest den nye bevægelse, uden at dele alle dens forudsætninger. Den klemhærke – for nu at bruge et godt noacksk udtryk – disse befinder sig i, kan enten føre til, at de for at legitimere deres egen eksistens bliver de argeste modstandere af den nye bevægelse, eller til, at de uden at støtte den nye bevægelse bliver de første til at anerkende den nye bevægelse som en faktor, der må regnes med. Og som må tages seriøst på egne præmisser.

Jeg mener at kunne skønne, at vi idag er kommet derhen, hvor nogle er begyndt at forstå, at hvis det som begyndte i 1967 – og med den første spage undervisning i 1972 – fortsætter i nogenlunde samme tempo, må det føre til, at der regnes med MF som en faktor i dansk kirkeliv fremover. Uden at jeg vil lægge hovedet på blokken for korrektheden af interrelatio-

nerne mellem de nævnte faser, kan det vist hævdes, at kuriositetens og fortielsens faser sådan nogenlunde er overstået. Dog er der en del i venteposition, heriblandt måske nogle af landets biskopper. Vi er i latterliggørelsens og advarselsfasen, samtidig med, at nogle er begyndt at besinde sig.

Hvad man altså ikke tidligere har behøvet at sige, har man tænkt, og det tænkte, tidligere ikke-sagte kan udledes af, hvad der nu siges. Hvad siger man da om det, MF står for – og hvor jeg stadigvæk har som forudsætning, at MF *ikke* står for noget nyt i hovedsigtet i forhold til, hvad der tidligere har ligget – måske bare latent – i brede kredse af de »kirkeliderlige«, for nu at benytte BT-sproget.

Prof. Jobs. Sløk, Jyllandsposten 10/10 79: Vi har et menighedsfakultet i Århus. Det vil sige, det har vi alligevel ikke. Vi har en underlig gevækst på det teologiske fakultet ved Aarhus Universitet, en parasit, en couveuse, et vatteret beskyttelsesrum for unge mennesker, der ikke tør lade deres tro komme an på en prøve. Det kalder de selv – bagvendt nok – for en tro, der er fast, grundfæstet og urokket.

Sløk om MF i interview i Aarhus Stiftstidende, 8/11 81:

Hvis det (MF) skal have offentligt stemmel, er det et skridt i retning af det middelmådige. Præstestandens niveau vil blive sænket. Folk vil ikke få sikkerhed for præstens teologiske faglighed, men kun for at han er meget from.

– Situationen ville svare til den videnskabeligt uddannede læge contra kvaksalveren.

Lektor Viggo Mortensen, samme sted, interview:

Doktorgrader – de kan jo købes i udlandet. Vi har ingen tradition for, at det private initiativ trives på den højere uddannelses område, og jeg vil anse det for en ulykke, både teologisk, kirkeligt og folkeligt om den teologiske uddannelse spaltes.

Jeg mener, at der skal være plads på fakultetet for de mennesker, der frekventerer »menighedsfakultetets« undervisning.

Det er dem, der trækker sig tornemt tilbage og sætter ældre, blinde damer i København på sultekur, så de kan bygge fine huse.

...og kommer spørgsmålet om eksamensret op, så vil vore politikere vide at tage bestik derefter.

Man kan jo gøre sig de tanker om universitetsniveauer, som man vil, ud fra de anførte udpluk. Men til oplysning kan anføres, at i referat fra det teologiske fakultets forretningsudvalgsmøde, Århus d. 11. nov. 1981 – altså 3 dage efter at interview'et blev bragt – blev følgende protokolleret under punkt 9, Eventuelt:

Prodekanen orienterede vedrørende avis-polemik angående »Menighedsfakultetet«. Han oplyste, at Viggo Mortensen havde udtalt sig på fakultetets vegne.

Det er sådanne forhold der giver os andre en smule frimodighed til at lege med, når niveauet ikke behøver at være højere på et universitetsfakultet.

Sognepræst Kresten Drejergaard, tidligere Institut for NT, Århus, KD 7/12 76:

Og da man kan forvente, at menighedsfakultetet kun vil producere folk af hans (dvs. Ruben Jørgensen) type, må man alvorligt advare ethvert menighedsråd mod at indstille kandidater fra menighedsfakultetet til præsteembeder i folkekirken.

Lektor, dr. phil. Henning Lehmann, KD 21/1 82 – efter redegørelse af, at universitet kun ansætter efter faglige og pædagogiske kvalifikationer, ikke efter holdninger:

Den politiker, der ville se bort fra disse fundamentale krav i sin stillingtagen til en eventuel privat institutions anmodning om »eksamensret« på andre vilkår, ville for stedse have tabt sin moralske ret til at optræde på åndsfrihedens og de bærende kulturværdiers vegne i nogen indoktrineringsdebat.

Politikerne kan også være med. F. eks. *Bertil Haarder*, MF'eren(!), som iflg. referat (KD 30/10 78) af Venstres kirkekonference og om MF's studenter:

De vil om få år komme ud i præstegårdene og repræsentere en konservativ og fundamentalistisk teologi, ved siden af hvilken Ruben Jørgensen er »som et søndagsskolebarn at regne«.

Om præsterne: *Sognepræst Hans Fester Thaysen*, interview, Holstebro Dagblad, 29/8 79:

– Menighedsfakultetet er en farlig bevægelse for den danske folkekirke. Alt, hvad der har med ensretning at gøre, sætten skel op og overmenneskedyrkelse er farlig som en kræftsvulst i et legeme, og det mener jeg menighedsfakultetet står for.

P. Riemann i Dansk Kirketidende 2/9 79. Efter omtale af en MF-pjece, hvor der tales om Bibelen, der er »troværdig... den taler sandt... og er alene kilde og norm for vor tro og forkyndelse«:

Ret beset er dette syn på Bibelen afgudsdyrkelse.

Det er jo klare ord, og ord der ligger tæt op ad dette, kan findes i dr. theol. John Stranges artikel til 2. udg. af Gads danske Bibelleksikon om fundamentalisterne; og ifølge referat fra Bibelselskabets repræsentantskabsmøde (KD 19/9 79) gjorde Theodor Jørgensen gældende, at Bibelselskabet ved sine publikationer måtte modvirke »den afgudsdyrkelse, som Bibelen er genstand for netop nu«.

Jeg håber ikke, at jeg har fornærmet nogle ved *ikke* at citere dem, som f. eks. Kirkeligt Samfunds formand, domprovst Povl Kiilerich, som har advaret mod MF ved de senere årsmøder. Af enkelte mere positive omtaler vil jeg trække følgende frem af universitetslektor Sigfred Pedersen (KD 15/5 75), som i et læserbrev om niveauforringelse siger:

Her (ved det teologiske fakultet i Århus) er vi endog kommet i den ret så groteske situation, at de teologi-studerende med tilknytning til det såkaldte menighedsfakultet synes at markere sig som de klarreste garanter for fortsat interesse for universitetsundervisningens fagligt-videnskabelige og fagligt-pædagogiske niveau.

Idet jeg ikke her skal bruge tiden til at spille de anførte citater ud mod hinanden, og bortset fra det sidste, kan det vist generelt hævdes for de tidligere anførte citater, at de ikke er særlig venlige, og at det er et nok så markant sprogbrug der benyttes. Helt se bort fra at skarpheden kan hænge sammen med irritation over, hvad MF har sagt om universitetsteologien, vil jeg ikke, selv om jeg ikke mener, at dette forklarer alt. Tværtimod hævder jeg, at det, der nu siges explicit om MF og MF's grundholdning, er *ment* i kuriositetens og fortielsens fase.

Tidligere har denne holdning ført til en fornemmelse af afmagt og en vis form for resignation blandt teologiske studenter og kandidater, som stod sammen med kirkefolket og lægfolket og solidariserede sig med dem i en reverens over for Bibelens troværdighed. Man gik ud i præstestillinger og gjorde et pastoralt arbejde, men for manges vedkommende orkede man ikke at gå ind i teologien.

Denne situation er nu forandret. Nu står vi i den situation, hvor jeg med en nogen overdreven sætning og med et glimt i øjet og en portion selvironi – men dog med en pointe, som jeg vil vedstå – stiller mig på grønlænderes, eskimoeres og sortes side og vil sige:

Den hvide mand har så længe stået på vore tæer, og når vi trækker vores tæer til os, bliver den hvide mand fornærmet.

– – –

Ønsket om et dansk MF bygget op efter det norske af anno 1908 kan spores i indremissionske kredse lang tid før 1967. I 1923 foreslog daværende højskoleforstander i Haslev, P. C. Davidsen, dette, og i 1934 gjorde Thomas Møllerup noget tilsvarende gældende i et foredrag, som blev aftrykt i Indre Missions Tidende. Det blev nu ved ønsket den gang. Og så sent som 1966 søgte den utrættelige forkæmper for et dansk MF, pastor Harboe Pedersen, at få nogle fra IM's bestyrelse med ind i det udvalg, som på det tidspunkt var nedsat med bl. a. folk fra kredsen omkring »Kirkens ja og nej« fra 1964 – dog uden held.

Gode præsteønsker var imidlertid ikke

nok, dersom der ikke var et materiale at arbejde med. Materialet kom sammen med det ofte udkældte kristne studenterarbejde, som for 25½ år siden begyndte som en studie- og bedekreds, først med navnet »Credo«, senere KFS. Mellem KFS og MF er der ingen organisatorisk forbindelse eller forpligtelse – lige så lidt som der er det mellem MF og andre frie kirkelige organisationer – men i KFS blev interessen blandt mange studenter vakt – og også fastholdt – for teologien. En afgørende faktor for, at det ikke blev ved ønskerne – eller at der var blevet oprettet et MF uden eller med kun ganske få studenter – må kirkehistorisk tillægges KFS's arbejde og fremgang, og som netop fik sin store gennemslagstid i slutningen af 60'erne. Gennem KFS og ført over i MF blev der mellem studenter fra forskellige grupper i kirken skabt gensidig tillid, således at f. eks. den »LM-forskrækkelse«, som måske tidligere i visse indremissionske kredse var et virksomt skræmmemiddel, nu er for nedadgående, og ikke har lang levetid igen. Ligeledes er der blevet bygget broer mellem vækkelsesbevægelser og grupper inden for den evangeliske højkirkelighed m. v. Og selv om det af og til knager, er det, såvidt jeg kan skønne, i sig selv en dansk kirkehistorisk nyhed, at grupper med så forskellig *tradition*, men med samme hovedsigte, har fundet sammen – og har kunnet være sammen så længe.

Bag ønsket om et MF ligger håbet og forventningen om en fornyelse i den danske folkekirke, en fornyelse, som vi ikke har tro på uden at den kommer i forbindelse med en besindelse på det profetiske og apostoliske budskab. I MF's selvforståelse er det derfor en forudsætning, at opbygningen af et MF ikke er et mål i sig selv, men et redskab. Dette betyder ikke, at der ikke er blevet eller ikke kan drives sund teologi på et statsfakultet. Bygninger eller navne gør det ikke. Det betyder heller ikke, at der ikke kan drives positiv teologi og forskning af folk, som for deres egne vegne ikke deler de bibelske forfatters helhedsbillede, da der er folk, der formår at gøre sig kongeniale med de bibelske forfatters

tanker. Med henvisning til det jeg tidligere har anført, kan det derfor heller ikke udledes, at den hjemlige teologi i dårlighed nåede et højdepunkt i slutningen af 60'erne. Da det videre ikke kan forventes, at vi skulle få alle studenter over på vor side, kan vi kun ønske for universitetsteologien, at den med vore øjne må blive så sund og så bibelsk orienteret som overhovedet muligt. Vi stiller os altså ikke på den fabrikants side, som begynder at fremstille en vare, som en anden har haft monopol på, og så ønsker, at monoopolets vare må blive stadig dårligere, for at han bedre kan slå sig igennem. Som et lille politisk parti kan have sin indflydelse, kan det måske også vise sig, at blot det faktum, at MF er kommet, kan have indvirkning på universitetsteologien. Her overlader jeg gerne ordet til universitetsfolk, men til eget – og indvortes brug – har jeg opfanget et par signaler, der kunne pege i denne retning. Man får se...

På to hovedpunkter – set fra en MF-vinkel – har MF sat fingeren: 1) den kirkelige situation, og 2) den teologiske undervisning.

Jeg skal igen her give et citat, og så må man jo sætte navn på, selv om jeg her, som ved de tidligere anførte citater, ikke er ude efter personerne, men *sagen*. Og igen: Om det giver et repræsentativt billede af, hvad mange har ment, kan diskuteres. I hvert fald giver det et repræsentativt billede af, hvad MF har reageret imod, og er derfor at regne som en ikke uvæsentlig faktor, når ønsket om et MF skal forstås. I Sjællands Tidende (24/9 77) siger daværende domprovst Bertil Wiberg i interview på spørgsmålet: »I Århus findes et »Menighedsfakultet«, i navnet ligger jo, at præsteuddannelsen betragtes som menighedens anliggende«:

– Men menigheden i den danske folkekirke er en ganske betragtelig del af det danske folk. »Alle mennesker i sognet er troende«, sagde en af mine venner, ligeledes præst. Jeg er tilbøjelig til at give ham ret, for jeg kan ikke være med til at sondre mellem troende og ikke-troende i en menighed, og jeg kan heller ikke se, at der skulle være dækning for det i evangeliet.

Derfor har vi ønsket om et MF! Både for at læse, hvad der rent faktisk står i teksterne, og fastholde, hvad der ud fra et hel-bibelsk perspektiv kan gøres gældende med styrke, selv om det ikke er stedet her at belægge det eksegetisk, nemlig det vognlæs af et bibelsk vokabular, som er kørt ud af kirkens forkyndelse, det som taler om Gudsfolkets frafald, advarsler og paræneser herimod, samt tilskyndelsen til nidkærlighed, ivrighed for evangeliets sag, at blive grebet sådan af Kristus, at Kristus gennem tilgivne synderes vidnesbyrd kan gribe andre.

Bedømt ud fra et hel-bibelsk perspektiv og med henvisning til de nytestamentlige skrifter finder jeg det problematisk og kompromitterende for fagteologien, hvis fagteologien ikke er villig til at indrømme, at et udsagn, som det lige citerede, ikke kan belægges nytestamentligt. Om man så vil følge NT på disse punkter, er et andet spørgsmål, idet jeg her igen henviser til Grundtvigs distinktion mellem Den sande kristendom og Kristendommens sandhed.

Hvad der kunne være en berettiget kritik mod f. eks. visse vækkelsesbevægelser – eller andre bevægelser – tendens til at gøre kristenstanden afhængig af, om man i et og alt kunne indordne sig under en bevægelses normer på et givet tidspunkt, er her blevet til en markeret afkortning af det bibelske budskab – bedømt ud fra det samme budskab. Konsekvenserne af dette har et vågent lægfolk vist langt tid før, at Kirkefondet – og det skal dette fond have tak for – er begyndt at udarbejde alt for sigende statistikker. Lad mig for god ordens skyld sige, at skylden for den tilstand, folkekirken nu befinder sig i, ikke kun kan tillægges den sorgløshedens teologi, som jeg ovenfor kort har refereret til, men også skyldes faktorer, som ligger uden for kirkens regi, samt at nogle af os andre mere har talt *om* Kristus-vidnesbyrdets end talt Kristus *til* andre mennesker eller har talt *til* andre mennesker, men vort vidnesbyrd har været tomt, fordi vort liv iøvrigt vidnede *imod* det talte.

Hvad MF gerne vil animere til – og som vi finder ikke blot er blevet for lidt

betonet, men endog modsagt af kirkelige kredse, som ikke har været uden betydning for dansk kirkeliv – er følgende:

Den kirke, der er færdig med at bringe evangeliet ud og også er færdig med at kalde til omvendelse for døbte mennesker, er lige så færdig med at være kirke, som den kirke, der er færdig med for sin egen del at tigge og takke for syndernes forladelse.

Den dyd, der i nogle kredse er gjort af at lade døbte forblive uden for evangeliets rækkevidde, er i MF's selvforståelse en vigtig faktor for ønsket om et dansk MF.

Vi vil missionerende præster, Kristus-grebne præster, og selv om vi ikke mener, at man kan manipulere en teologistudent til at blive Kristus-greben, så har vi det håb, at en stærkere sammenknytning mellem teologi og menighedens grundvold, vil skabe de bedste rammer herfor. Selv om jeg hellere vil lade andre sige det – men da andre har svært ved at sige det – kan det oplyses, at selv om MF endnu ikke har haft mulighed for at ansætte en lærer i missionsvidenskab, er majoriteten af de teologer, som idag gør tjeneste i de unge kirker, folk, der har gået på MF og betragter sig som MF'ere. Hvilket ikke betyder, at de er bedre end de andre, der gør tjeneste i de unge kirker, men pointen skulle være klar nok. Forøvrigt passer dette udmærket til det skema, som professor Torben Christensen i slutningen af 60'erne hamrede ind i os i en inciterende øvelsesrække over engelsk mission, at det var dissenters og andre grupper i den engelske kirke, som den officielle kirke ikke havde meget til overs for, som var de toneangivende ved den nyere protestantiske missions begyndelse. Det var dengang, der var *risiko* for de Kristus-grebne missionærer at vende tilbage til deres hjemland, men ud skulle evangeliet. *Risiko* . . . Det ord i denne kontekst glemmer jeg ikke Torben Christensen for!

Og så er der dele af universitetsteologien som en faktor, der ikke kan overses, når spørgsmålet er: Hvorfor har vi et MF?

Den kritik MF har rejst, og som kan betegnes som en faktor bag ønsket om et

dansk MF, er den *lærepluralisme*, som findes ved de teologiske fakulteter. Jeg forudsætter, at der kan skabes enighed om, at denne pluralisme findes, og må derfor afvise, at det skulle være at kaste et odiøst skær over universitetsteologien at gøre opmærksom på dette forhold. MF anfægter ikke, at i et demokratisk samfund, hvor de teologiske fakulteter drives for offentlige midler, at forholdene kan være anderledes. Vi ønsker ikke et samfund, hvor en statsmagt eller en anden form for magtinstans skal lukke munden på et menneske, og derfor heller ikke på en teolog. Derimod finder vi, at den pluralisme i lære, som ikke blot angår marginalting, og som ikke blot har problematiseret formuleringer, men hovedpunkter i den kristne tro, som bedømt både ud fra NT og f. eks. Apostolicum må betragtes som *sine qua non* for kristendommen, har haft en skadelig virkning for forkyndelsen, da universitetsstudiet indtil nu har været den almindelige vej eller uddannelse for vordende præster. Samtidig med, at MF ønsker at kalde til besindelse på det bibelske budskab for universitetsteologien, er den heri implicerede kritik lige så meget et kald til besindelse for *kirken*. Og dermed også en ærlig, men også velment kritik af den kirke, som i al for høj grad har lagt sin præsteuddannelse over til en fagteologi, som kan betegnes som videnskabelig – hvilket ikke er det samme som at sige, at den har været forudsætningsløs – og som i for ringe grad har været villig til at indrømme, at en teologi, som er løsrevet fra åbenbaringen, som normgivende for, hvad kristendom er, tjener kirken dårligt. Jeg sagde det om en teologi eller teologier, som har gjort det, ikke, at al universitetsteologi har gjort det.

Da jeg må gå ud fra, at emneformuleringen er alvorligt ment, nøjes jeg med at gøre opmærksom på, at som en faktor for oprettelsen af et MF på dansk grund kan angives den lærepluralisme, som råder – og må råde – på et statsdrevet fakultet, men som *kirken* ikke kan – eller ikke burde – stille sig tilfreds med, hvorfor jeg her ikke går nærmere ind på metodeproblemer. Hvis det nemlig var det, man ville have belyst,

måtte man have formuleret sig anderledes. Kun vil jeg sige, at metodespørgsmålet udgør et problem for os *alle* – og at der er grund til at lytte meget til hinanden – men at det samtidig for mig er en eklatant afkortning af spørgsmålet at hævde, at det kun er en såkaldt bibeltro teologi – og forskning – som har nogle dogmatiske forudsætninger. At dogmatisme har styret to-neangivende tyske teologer i de sidste mange år, og at den ikke i modsætning til en såkaldt bibeltro forskning har været så forudsætningsløs, som nogle vil gøre gældende, vil jeg gerne se den nytestamentlige fagteolog, som vil benægte.

Med de nævnte faktorer, som jeg har forsøgt at trække frem og belyse fra en kirkehistorisk synsvinkel – og det må kunne gøres bedre af en rigtig kirkehistoriker, som forsøger at være forudsætningsløs og ved hjælp af sunde kirkehistoriske kritiske tilgange, som jeg ikke skal gøre mig klog på – har jeg angivet nogle bevæggrunde for ønsket om oprettelsen af et MF i Danmark. Hvad ingen anden gruppe har formået i nyere dansk kirkehistorie – og universitetshistorie – er at udfordre universitetsteologer så meget, som MF har – selv om kritikken fra andre teologiske grupperinger også har været fundamental – og det er blevet klargjort, at teologer, som ellers lever af at være kritiske, gør en dyd af at være kritiske og også anerkender, at andre kritiserer dem, på det punkt vi har sat fingeren på har vist sig at være enormt sårbare. Om det så havde været løgn og blomlangkål, hvad vore studenter på deres informamoder for MF sagde om universitetsteologien – hvilket det ikke er, selv om vi fra FM's ledelses side ikke har været bange for at fremkomme med offentlige beklagelser, hvis noget af det, man sagde om universitetsteologien, ikke var tilstrækkelig nuanceret – så viste det forhold, at da 3 af vore studenter samt en nyansat lærer i 1979 blev indkaldt til at stå ret for det teologiske fakultetsråd i Århus, hvor sensible ellers kritiske teologer er. I nyere universitetshistorie var dette skridt fra det teologiske fakultets side et skræmmende billede på, hvordan et monopol handler imod en

minoritetsgruppe og at tolerancetærsklen ikke er særlig høj, når monopolen åbenbart føler sig truet. Prøv at forestille jer, hvordan den sag ville have endt, hvis det var feministteologer med deres fundamental-kritik af den mandsdominerende teologi, der var blevet udsat for sligt!

Jeg skal ikke foregribe de emner, der vil blive taget op i den følgende debat. Jeg vil gerne forsøge at være kontant og ærlig og redelig, og hvis jeg afviser at gå ind på nogle emner, kan det skyldes, at jeg anerkender seriositeten i et problem, og derfor ikke vil gå på kompromis med mig selv i seriositet, da jeg ikke besidder en polyglotviden. Dog er der en ting, jeg gerne vil have med hjem, og det er en tilkendegivelse af, om teologer i denne forsamling på forhånd vil stille sig på f. eks. Henning Lehmanns og Viggo Mortensens side, når de hævder, at det ikke må kunne lade sig gøre at oprette en af de teologiske fakulteter fri akademisk institution, som ansætter efter holdninger og med eksamensret. Jeg beder ikke om en tilkendegivelse af, om det skulle være ønskeligt, heller ikke et løfte om, at man vil lade være med at modarbejde det. Hvis der skal blive en åben og redelig debat om disse forhold, skylder i det mindste mine medindledere – og gerne andre også – at give et svar på dette spørgsmål, som jeg ikke ser som et teologisk spørgsmål, men som et friheds- eller frisisindsspørgsmål. Uden svar på dette spørgsmål afholder I mig fra at gå ind i en åben dialog. Med jeres svar vil I ikke blot vise mig noget om jeres eget frisind, men også om jeres forhold til den teologi – med alle de mangler, som er behæftet også med vores forsøg på at udtrykke os teologisk – som jeg nu står som repræsentant for. Hvis det nemlig er afgudsdyrkelse, det vi laver f. eks. på MF, kan man vel dårligt, hvis man mener noget med sin egen teologi og dens betydning for kirken, ønske, at vor teologi skal få en plads på universitetet. Her skylder jeg lige at indføje, at til åbenbar irritation for nogle universitetsfolk, har vi ikke fremstillet sagen sådan, at der ikke kan være plads til os på Universitetet. Vi ønsker noget nyt, fordi vi tror, at det tjener

kirken bedst. Men hvis det er afgudsdyrkelse – bør der så være plads til os på Universitetet?

Dette må I give et svar på. Til oplysning skal afsluttende anføres, at MF ikke er en kirke, men en institution, og at der i dansk kirkehistorie er en udbredt frihedstradition, for det, der kan placeres under »kirke«. Og endelig årstallet 1741. I den debat, som nogle århusianske universitetsfolk har ført omkring MF, er der for mig klare 1741-overtoner.

Er en ny konventikelplakat på vej, denne gang ikke imod kirkelige gruppers forsamlingsret, men imod en fri institution? Hvis dette er tilfældet, må den fremtidige kirkehistorie vise, om det der er begyndt – og fuldendt, det er det langt fra, vi har tiden for os – har livets ret. Har det livets ret, så knægtes det ikke med paragraffer, lovbestemmelser eller nye konventikelplakater.

(Debatoplæg i Teologisk Forening i Kbh.).

Tekstvejledning

Marlæ bebudelsesdag

Luk. 1, 46–56

Marias lovsang – Magnificat – følger lige efter Lukas' beretning om Gabriels besøg og om Marias komme til slægtningen Elisabeth. Den er svaret på Elisabeths spørgsmål (v. 43) og hendes saligprisning (v. 45). Maria forkynder for Elisabeth om Kristus – eller om Gud. – Man bør efter min mening læse versene 39–45 med ved gudstjenesten for at gøre historien om bebudelsen fuldstændig.

Marias lovsang er i al sin fornemhed et stykke kristen skabelseshistorie med alt, hvad en sådan rummer. Maria forkynder skabelse og frelse. Kristi komme er skabelse og frelse under eet (jvnf. 1. Kor. 1, 30).

Jeg finder ingen bedre vejledning til denne tekst end Luthers indledning (fortrinligt oversat til det danske i 4 bd.s-udgaven, bd. III, p. 180–259).